

DUK

ECA/14/49

Liuksemburgas, 2014 m. lapkričio 5 d.

2013 m. metinė ataskaita. Dažnai užduodami klausimai

1. Ar Audito Rūmai pasirašė 2013 m. finansines ataskaitas?

Taip. Kaip ir kiekvienais finansiniais metais nuo 2007 m. Audito Rūmai pasirašė 2013 m. finansines ataskaitas, pripažindami, kad jos yra patikimos (pateikė besąlyginę nuomonę). Audito Rūmai daro išvadą, kad 2013 m. finansinėse ataskaitose ES finansinė būklė ir tų metų rezultatai visais reikšmingais aspektais yra pateikti teisingai.

Be nuomonės dėl finansinių ataskaitų Audito Rūmų, remiantis jų audito testais, taip pat prašoma pateikti nuomonę apie tai, ar **su jomis susiję** mokėjimai buvo atlikti laikantis ES taisyklių. **2013 m. įvertintas klaidų lygis šiose operacijose ir vėl buvo per didelis (4,7 %), kad Audito Rūmai galėtų pateikti besąlyginę nuomonę dėl išlaidų tvarkingumo.**

2. Ar ES finansų valdymas gerėja?

Įvertintas klaidų lygis pastaraisiais metais ženkliai nesikeitė, tačiau nuolat buvo didesnis už 2 % „reikšmingumo ribą“. Situacija skirtingose politikos srityse skiriasi, tačiau priimtinas klaidų lygis nustatytas tik ES administracinėse išlaidose (žr. diagramą).

Audito Rūmai pakartotinai rekomendavo patobulinti kontrolės sistemas valstybių narių ir ES lygmeniu ir dar labiau supaprastinti taisykles, kad pagerėtų išlaidų kokybė ir sumažėtų klaidų lygis.

3. Ką reiškia 4,7% įvertintas klaidų lygis?

4,7 % yra įvertinta pinigų, kurie **neturėjo būti sumokėti iš ES biudžeto** suma, kadangi jie nebuvo panaudoti pagal ES taisykles ir neatitinka Tarybos ir Parlamento tikslų, kurių siekta atsižvelgiant į

ECA Press

Damijan Fišer – Atstovas spaudai

12, rue Alcide De Gasperi - L-1615 Luxembourg

Tel. (+352) 4398 45410 Mob. tel. (+352) 621 55 22 24

E. paštas: press@eca.europa.eu @EUAuditorsECA Youtube: [EUAuditorsECAeca.europa.eu](https://www.youtube.com/EUAuditorsECA)

atitinkamus ES teisės aktus.

Tipinės klaidos yra **mokėjimai naudos gavėjams ar projektams, kurie nebuvo tinkami finansuoti, arba mokėjimai, skirti pirkti paslaugas, prekes ar daryti investicijas, netinkamai taikant viešųjų pirkimų taisykles** (žr. diagramą).

4. Bendra ES biudžeto suma 2013 m. sudarė 148,5 milijardo eurų, o klaidų lygis – 4,7 %. Ar galima sakyti, kad iššvaistyti 7 milijardai ES lėšų?

Anksčiau kai kurie komentatoriai visą ES biudžeto sumą padaugino iš klaidų lygio ir gavo visą „iššvaistytų pinigų“ sumą. **Šis metodas yra pernelyg supaprastintas ir gali būti klaidinantis.** Atlikdami testus, Audito Rūmai tikrina, ar ES lėšos buvo panaudotos numatytam tikslui, ar turėtos išlaidos yra tinkamai apskaičiuotos ir ar buvo laikomasi tinkamumo sąlygų.

Kai kurios klaidos susijusios su išlaidomis, kurios neatitiko tinkamumo sąlygų: pavyzdžiui, parama skirta mokslinių tyrimų įmonei, kuri buvo laikoma maža arba vidutine įmone, nors iš tikrųjų ji priklauso didelei bendrovei. Kitos susijusios su viešųjų pirkimų taisyklių pažeidimais, pavyzdžiui, papildomos oro uosto statybų darbų sutarties skyrimu įmonei, nesuteikiant kitiems galimiems konkurso dalyviams galimybės pateikti savo geriausios kainos pasiūlymą.

Šiais atvejais ES lėšos galėjo turėti teigiamos įtakos ir davė tam tikros naudos, nors ne visai buvo laikomasi su jų panaudojimu susijusių sąlygų. Kita vertus, kai kurios teisėtos ir tvarkingos išlaidos gali būti susijusios su iššvaistymu, pavyzdžiui, nutiestas greitkelis neatsižvelgiant į jokių su eismu susijusių poreikius.

5. Kaip atsiranda klaidos?

Klaidos atsiranda tada, kai naudos gavėjai, prašydami ES finansavimo, nesilaiko taisyklių. Kad būtų tinkami gauti ES finansavimą, naudos gavėjai privalo atitikti specialias ES ir, tam tikrais atvejais, nacionalines taisykles. Šiomis taisyklėmis siekiama užtikrinti, kad išlaidos būtų patiriamos pagal Tarybos ir Parlamento numatytus tikslus.

Klaidos atsiranda, kai nesilaikoma šių taisyklių. Pavyzdžiui, projektų vykdytojai nesilaiko viešųjų pirkimų taisyklių arba mokslinių tyrimų centrai prašo atlyginti išlaidas, nesusijusias su ES finansuotais projektais arba ūkininkai nesilaiko aplinkosaugos įsipareigojimų. 2013 m. metinėje ataskaitoje pateikiami klaidų, nustatytų audito testavimo metu, pavyzdžiai.

6. Jei įvertintas mokėjimų klaidų lygis 2013 m. yra 4,7 %, ar tai reiškia, kad 95,3 % ES biudžeto buvo panaudota pagal taisykles?

Ne. Audito Rūmų nuomonė dėl ES išlaidų pagrįsta plačia imtimi, apimančia visas politikos sritis. Imties operacijos yra išsamiai audituojamos, o nustatytos klaidos yra kiekybiškai įvertinamos ir naudojamos apskaičiuoti įvertintą klaidų lygį.

Tačiau yra daug klaidų, kurių Audito Rūmai kiekybiškai neįvertina, pavyzdžiui, nedideli viešųjų pirkimų taisyklių pažeidimai, viešinimo taisyklių nesilaikymas ar neteisingas ES direktyvų perkėlimas į nacionalinę teisę. Šios klaidos nėra įtraukiamos į Audito Rūmų įvertintą klaidų lygį.

7. Ar nustatytos klaidos yra sukčiavimo atvejai?

Dažniausiai ne. Sukčiavimas yra sąmoninga apgaulė siekiant naudos. Nors atliekant įprastas audito procedūras gali būti sunku nustatyti tyčinio sukčiavimo atvejus, atlikdami savo audito testus, Audito Rūmai kasmet nustato kai kuriuos įtariamo sukčiavimo atvejus. Apie visus šiuos atvejus pranešama OLAF, Europos Sąjungos kovos su sukčiavimu tarnybai, kuri, bendradarbiaudama su valstybės narės institucijomis, atlieka tyrimą ir įgyvendina tolesnes priemones.

8. Kas atsakingas – valstybės narės ar Europos Komisija?

Galiausiai atsakingas tas, kas pateikia netinkamą finansavimo prašymą. Tačiau kontrolės sistemos valstybių narių ir ES lygmeniu turėtų užkirsti kelią šiems prašymams pradžioje arba juos nustatyti ir ištaisyti vėliau. Atsižvelgiant į Audito Rūmų auditą šios kontrolės sistemos paprastai yra tik iš dalies veiksmingos. Todėl atsiranda atsiranda klaidos mokėjimuose.

Audito Rūmai valstybių narių kartu su Komisija valdomų išlaidų klaidų lygį įvertino 5,2 %. Likusių veiklos išlaidų, kurias tiesiogiai valdo Komisija, klaidų lygis yra 3,7 %. Nustatyta daug valdymo ir kontrolės sistemų trūkumų valstybių narių ir Komisijos lygmeniu.

Pasidalijamojo valdymo sritys, pavyzdžiui, žemės ūkio ir sanglaudos išlaidos, sudaro 80 % ES biudžeto. Vis dar yra galimybių veiksmingiau naudoti kontrolės sistemas ir sumažinti klaidų lygį. Audito Rūmai daro išvadą, kad daugeliu atvejų nacionalinės institucijos turėjo pakankamai informacijos nustatyti ir ištaisyti klaidas prieš pateikiant prašymą Komisijai dėl išlaidų kompensavimo. Tai galėjo žymiai sumažinti klaidų lygį, pavyzdžiui, nuo 6,7 % iki 2,0 % kaimo plėtros, aplinkos, žuvininkystės ir sveikatos sričių išlaidas.

9. Komisija gali valstybių narių prašyti grąžinti lėšas, jei jos buvo netinkamai panaudotos. Kiek tai turi įtakos klaidų lygiui?

Audito Rūmams įvertinant klaidų lygį atsižvelgiama į finansinius pataisymus ir susigrąžinimus, jei dėl jų buvo panaikinti tais pačiais metais atlikti klaidingi mokėjimai. Taip atsitinka tuomet, jei buvo nustatytos neteisingos išlaidos ir jos buvo atmestos iš atitinkamos valstybės narės Komisijai siūstos deklaracijos ir (arba) tais metais buvo atlikti susigrąžinimai iš naudos gavėjų. Tačiau šių sąlygų laikomasi tik kartais.

2013 m. valstybių narių institucijų ir Komisijos taisomieji ir susigrąžinimo veiksmai turėjo teigiamos įtakos įvertintam klaidų lygiui. Be šių veiksmų bendras įvertintas klaidų lygis būtų 6,3 %, o ne 4,7 %.

2007–2013 m. išlaidų laikotarpiu valstybių narių paskatos teikti teisingus prašymus buvo menkos, kadangi jos galėjo paprasčiausiai atšaukti klaidingus prašymus ir juos pakeisti naujais daugeliu atveju neprarandant ES biudžeto lėšų. Nauju 2014–2020 m. laikotarpiu sanglaudos politiką reglamentuojančios taisyklės sumažina šios taikomos praktikos apimtį. Ateityje leidžiant lėšas turėtų paaiškėti, koks yra šio pokyčio poveikis.

10. Ką reiškia „dėmesys rezultatams“?

ES ir valstybių narių finansų valdytojai turėtų skirti daugiau dėmesio tam, ko pasiekama vykdant ES finansuotus projektus ir veiklą, o ne vien atsižvelgti į tai, ar jie buvo baigti laikantis taisyklių. Pavyzdžiui, išlaidos oro uostams ir keliams, kuriais žmonės iš tikrųjų naudosis, ir „žalieji“ projektai, kuriais iš tikrųjų prisidedama prie aplinkos apsaugos.

2013 m. metinės ataskaitos APLANKĄ SPAUDOS ATSTOVAMS 23 ES kalbomis galima rasti

www.eca.europa.eu

¹ Reikšmingumo riba, žemiau kurios klaidos neturi reikšmingo poveikio.